

**RIIGIHANGETE
VAIDLUSTUSKOMISJON**

OTSUS

Vaidlustusasja number	32-25/280446
Otsuse kuupäev	17.04.2025
Vaidlustuskomisjoni liige	Taivo Kivistik
Vaidlustus	Olympus Estonia OÜ vaidlustus sihtasutuse Põhja-Eesti Regionaalhaigla riigihanke „Endoskoopiaseadmed“ (viitenumber 280446) osas 3 hankija otsustele tunnistada OSAÜHING HANSA MEDICAL pakkumus vastavaks ja edukaks
Menetlusosalised	Vaidlustaja, Olympus Estonia OÜ, esindaja vandeadvokaat Kaidi Reiljan-Sihvart Hankija, sihtasutus Põhja-Eesti Regionaalhaigla, esindaja Janika Pajula Kolmas isik, OSAÜHING HANSA MEDICAL, esindaja vandeadvokaadid Kadri Härginen, Mario Sõrm, Gerli Helene Gritsenko
Vaidlustuse läbivaatamine	Kirjalik menetlus

RESOLUTSIOON

RHS § 197 lg 1 p-i 4 ja § 198 lg-de 3 ja 8 alusel

1. Jätta rahuldamata Olympus Estonia OÜ vaidlustus sihtasutuse Põhja-Eesti Regionaalhaigla riigihanke „Endoskoopiaseadmed“ (viitenumber 280446) osas 3.
2. Mõista Olympus Estonia OÜ-lt OSAÜHINGU HANSA MEDICAL kasuks välja OSAÜHINGU HANSA MEDICAL lepinguliste esindajate kulud 2950,3 eurot (käibemaksuta).
3. Jätta Olympus Estonia OÜ poolt vaidlustusmenetluses kantud kulud tema enda kanda.

EDASIKAEBAMISE KORD

Halduskohtumenetluse seadustiku § 270 lg 1 alusel on vaidlustuskomisjoni otsuse peale halduskohtule kaebuse esitamise tähtaeg 10 päeva arvates vaidlustuskomisjoni otsuse avalikult teatavaks tegemisest.

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

1. 15.10.2024 avaldas sihtasutus Põhja-Eesti Regionaalhaigla (edaspidi ka Hankija või Regionaalhaigla) avatud hankemenetlusega riigihanke „Endoskoopiaseadmed“ (viitenumber 280446) (edaspidi Riigihange) hanketeate ja tegi kättesaadavaks teised riigihanke alusdokumendid (edaspidi koos nimetatult RHAD), sh Tehniline kirjeldus – Pakkumisvorm (edaspidi TK). Riigihange on jagatud 23 osaks.
Pakkumuste esitamise tähtpäevaks, 13.12.2024, esitasid Riigihanke osas 3 Endoskoopiaseadmed seedetrakti endoskoopilistel protseduuridel kasutamiseks (edaspidi Osa

3) pakkumuse Olympus Estonia OÜ (maksumusega 261 180 eurot) ja OSAÜHING HANSA MEDICAL (maksumusega 152 770 eurot).

2. Hankija 04.02.2025 otsusega tunnistati Osas 3 muuhulgas vastavaks ja edukaks OSAÜHINGU HANSA MEDICAL pakkumus.

3. 14.02.2025 laekus Riigihangete vaidlustuskomisjonile (edaspidi vaidlustuskomisjon) Olympus Estonia OÜ (edaspidi ka Vaidlustaja) vaidlustus Hankija otsustele tunnistada Osas 3 vastavaks ja edukaks OSAÜHINGU HANSA MEDICAL (edaspidi ka Kolmas isik) pakkumus.

Kui Hankija on teinud otsused OSAÜHINGU HANSA MEDICAL kõrvaldamata jätmise ja kvalifitseerimise kohta soovib Vaidlustaja otsuste etapiviisilisusest lähtuvalt ka nende otsuste kehtetuks tunnistamist.

4. Kooskõlas riigihangete seaduse (edaspidi RHS) § 195 lg-ga 2 ja § 196 lg-dega 1 ja 3 teatas vaidlustuskomisjon 26.02.2025 kirjaga nr 12.2-10/32 menetlusosalistele, et vaatab vaidlustuse läbi esitatud dokumentide alusel kirjalikus menetluses, tegi teatavaks otsuse avalikult teatavaks tegemise aja ning andis täiendavate seisukohtade ja dokumentide esitamiseks aega kuni 03.03.2025 ja neile vastamiseks 06.03.2025. Vaidlustuskomisjoni poolt määratud esimeseks tähtpäevaks esitasid täiendava seisukoha ja menetluskulude nimekirja Vaidlustaja ja Kolmas isik. Teiseks tähtpäevaks esitas täiendava seisukoha Kolmas isik.

5. 14.03.2025 pöördus vaidlustuskomisjon RHS § 195 lg 10 alusel Rahandusministeeriumi poole taotlusega alustada Riigihankes järelevalvemenetlus, kuna leidis, et TK kohta antud seletustega on Hankija eksitanud hankemenetluses osalemisest huvitatud isikuid ning eksitava selgituse tõttu võisid pakkumused olla koostatud erinevatel alustel ega pruugi olla seetõttu võrreldavad. RHS § 195 lg 10 alusel peatas vaidlustuskomisjon vaidlustusmenetluse kuni Rahandusministeeriumi poolt järelevalve tegemise lõppemiseni.

08.04.2025 teavitas Rahandusministeerium, et lõpetab järelevalvemenetluse ilma Hankijale ettekirjutust tegemata leides, et kuigi Hankija 06.12.2024 selgitus on vastuolus RHS § 46 lg-s 3 sätestatud keeluga ning kahjustab RHS § 3 p-is 1 sätestatud riigihanke läbipaistvuse ja kontrollitavuse põhimõtteid, ei ole see siiski otsustavalt mõjutanud riigihanke tulemusi ning puudub küllaldane alus Hankijale RHS §-is 208 sätestatud ettekirjutuse tegemiseks.

09.04.2025 teavitas vaidlustuskomisjon, et jätkab vaidlustusmenetlust ning teeb asjas sisulise otsuse teatavaks 17.04.2025.

MENETLUSOSALISTE PÕHJENDUSED

6. Vaidlustaja, **Olympus Estonia OÜ**, vaidlustuses ja 03.03.2025 esitatud täiendavates seisukohtades põhjendatakse taotlusi alljärgnevalt.

6.1. Riigihanke eesmärgiks Osas 3 on hankida valgusallika ja videoprotsessori komplekt seedetrakti endoskoopiliste protseduuride teostamiseks.

TK tabeli 1 osa 3 p 1.11 näeb pakutava seadme tehnilise nõudena ette: *Videoprotsessori ja valgusallika komplekt võimaldab ning on varustatud vajalike lisaseadmetega kujutise edastamiseks Regionaalhaiglas kasutusel olevasse Endobase süsteemi.*

Hankijale nõude kohta esitati 25.11.2024 küsimus¹: *Arvestades, et Regionaalhaiglas kasutusel olevat Endobase süsteemi kasutatakse kahepoolse infovahetusega, siis kas pakutava videoprotsessori ja valgusallika komplekt peab olema varustatud selliselt, et see:*

1. võimaldab protseduuri ajal kuvada monitorile patsiendi infot?

2. tuvastab ja registreerib automaatselt videoprotsessori ja valgusallika komplekiga ühendatud endoskoobi Endobase süsteemis?

Hankija vastas 29.11.2024: *Lugupeetud pakkujad, Hankija muutis dokumente. Palun kasutada viimast versiooni. 280446 Tehniline kirjeldus _ pakkumusvorm 27.11 280446 Maksumuse vorm 27.11 Hanke alusandmete täiendamine annab vastuse Teie püstitatud päringule. Esitatud pakkumus peab vastama kõigile riigihanke alusdokumentides püstitatud*

---

¹ Vt sõnumi ID: 907569.

tingimustele. Määratud uus pakkumiste esitamise tähtaeg 13.12.2024 kell 10.00, mis muutub pakkujatele nähtavaks alles peale ELT avaldamist so. mitte enne kui 48 tunni pärast.

6.2. Hankijale esitati 02.12.2024 küsimus sama nõude kohta²: 27.11.2024 teabevahetuse ID-ga 907569 andsite vastuseks meie päringule, et hankija on muutnud dokumente ning viitasite järgmistele failidele: 280446 Tehniline kirjeldus pakkumusvorm 27.11 280446 Maksumuse vorm 27.11 Lisaks märkisite, et hanke alusandmete täiendamine annab vastuse meie esitatud päringule. Oleme vaadanud läbi esitatud dokumendid, kuid ei leia konkreetset muudatust, millele viitate. Kas saaksite täpsustada: Millises dokumendis ja millises punktis muudatus tehti? Milline on muudatuse sisu või täpne asukoht dokumentides?

Hankija vastas 06.12.2024: Kui te soovisite vastust küsimustele: „Hankedokumendid: Tehniline kirjeldus. Pakkumus esitada tehniline kirjeldus- pakkumusevormil OSA 1 punktis 1.12 ja OSA 3 punktis 1.11 on nõue: „Videoprotsessori ja valgusallika komplekt võimaldab ning on varustatud vajalike lisaseadmetega kujutise edastamiseks Regionaalhaiglas kasutusel olevasse Endobase süsteemi“. Arvestades, et Regionaalhaiglas kasutusel olevat Endobase süsteemi kasutatakse kahepoolse infovahetusega, siis kas pakutava videoprotsessori ja valgusallika komplekt peab olema varustatud selliselt, et see:

1. võimaldab protseduuri ajal kuvada monitorile patsiendi infot?
2. tuvastab ja registreerib automaatselt videoprotsessori ja valgusallika komplektiga ühendatud endoskoobi Endobase süsteemis?“ Siis hankija vastab: jah.

6.3. TK tabeli 1 osa 3 p-is 1.11 sätestatud nõudest ja Hankija selgitusest nähtub seega, et videoprotsessori ja valgusallika komplekt peab võimaldama kujutise edastamist ning on varustatud vajalike lisaseadmetega kujutise edastamiseks Regionaalhaiglas kasutusel olevasse Endobase süsteemi. Arvestades, et Hankija juures kasutusel olevat Endobase süsteemi kasutatakse kahepoolse infovahetusega, siis pakutav videoprotsessori ja valgusallika komplekt peab olema varustatud selliselt, et see:

- 1) võimaldab protseduuri ajal kuvada monitorile patsiendi infot Endobase süsteemist; ja
- 2) tuvastab ning registreerib automaatselt videoprotsessori ja valgusallika komplektiga ühendatud endoskoobi Endobase süsteemis.

6.4. Vaidlustajal on alus arvata, et Kolmanda isiku pakutud seade ei suuda tagada ühilduvust, milleks on automaatselt toimiv kahepoolne infovahetus Hankija kasutusel oleva tarkvaraga, kuna puuduvad selleks vajalikud tehnilised võimalused.

Hankija kasutuses on tarkvara Olympus Endobase. Kahepoolne infovahetus tarkvara ja videosüsteemi vahel tähendab, et tarkvara ja videosüsteem suudavad omavahel reaalajas suhelda ja infot vahetada. Olympus Europa SE & Co. KG kinnituses on kirjas, et arvestades ENDOBASE süsteemi spetsiifilist kommunikatsiooniarhitektuuri, on kinnitatud, et täielik funktsionaalsus saavutatakse ainult siis, kui seda kasutatakse koos Olympuse videoprotsessoritega (sh patsiendiandmete vahetus, endoskoobi tuvastamine ja protseduuride dokumenteerimine). Igasugune katse integreerida ENDOBASE mitte-Olympuse videosüsteemidega toob kaasa ühilduvuse puudumise ja oluliste funktsioonide kasutamise võimatuse. Antud kinnitus kinnitab Vaidlustaja kahtlust, et Kolmanda isiku seade ei suuda tagada ühilduvust, milleks on automaatselt toimiv kahepoolne infovahetus Hankija juures kasutusel oleva tarkvaraga, mistõttu Kolmanda isiku pakkumus ei vasta TK tabel 1 osa 3 p-i 1.11 nõudele.

6.5. RHS § 117 lg 1 alusel kuulub hindamisele vaid vastavaks tunnistatud pakkumus. Lähtuvalt asjaolust, et Kolmanda isiku pakkumuse vastavaks tunnistamine on õigusvastane ning Kolmas isik ei saa seetõttu edasises hankemenetluses (sh edukaks tunnistamisel) osaleda, tuleb tunnistada ühtlasi kehtetuks ka Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamine. Lisaks eeltoodule on Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamine õigusvastane ka seetõttu, et Kolmanda isiku pakkumuse maksumus on põhjendamatult madal.

6.6. Hankijal oleks pidanud tekkima kahtlus Kolmanda isiku pakkumuse maksumuse osas, aga Hankija jättis pakkumuse maksumuse põhjendatuse välja selgitamata. Hankija on teinud olulise kaalutusvea, kui jättis välja selgitamata, kuidas ja miks on Kolmanda isiku pakkumuse

---

² Vt sõnumi ID: 910032.

maksumus (152 770 eurot) oluliselt madalam Vaidlustaja pakkumuse maksumusest (261 180 eurot), samuti selle, kas sellise maksumusega on võimalik sõlmitavat hankelepingut täita.

6.7. RHS § 115 lg 1 järgi tuleb kahtlust tekitav pakkumus tuvastada, arvestades hankelepingu eset ehk põhiliselt selle täitmise eeldatavaid kulusid. Ka Euroopa Kohus on otsuses T-392/15, p 88, mh selgitanud, et hankijal peab tekkima kahtlus, et pakkumuse maksumus on põhjendamatult madal siis, kui pakutud hind on märkimisväärselt madalam kui teistes esitatud pakkumustes või kui on tavapärane turuhind.

6.8. Maksumuste üle 50% erinevus on tavatult suur. Kolmanda isiku pakkumuse hinnavahe on 52,38% Vaidlustaja pakkumusega ja 65,04% eeldatava maksumusega.

6.9. Vaidlustaja hinnangul pidi Kolmanda isiku pakkumus sisaldama ka 4 vidogastroskoopi selleks, et pakkumus vastaks tingimusele TK tabeli 1 osa 3 p-is 1.14: *Vähemalt 4 hankija olemasolevat gastroskoopi ühilduvad ning on täielikus funktsionaalsuses kasutatavad pakutava videoprotsessori ja valgusallika komplektiga. Juhul kui eelnev nõue ei ole täidetud, sisaldub videoprotsessori ja valgusallika komplektis neli videogastroskoopi, mis vastavad tootegrupis 2 esitatud nõuetele.* Vaidlustajale teadaolevalt on ühe videogastroskoobi maksumus ca 21 000 eurot, so 4 videogastroskoobi maksumuseks on pea 85 000 eurot. Seega on ka eelneva põhjal alust arvata, et Kolmanda isiku pakkumus on põhjendamatult madal ning seab kahtluse alla hankelepingu nõuetekohase täitmise. Hind ei ole adekvaatne ka siis, kui võtta arvesse, et Kolmanda isiku tootja seadmete hind on 25-30% soodsam Vaidlustaja tootja Olympuse hindadest ning lisades lisaallahindluse.

6.10. Kuna Kolmanda isiku pakkumuse maksumus on põhjendamatult madal, oleks Hankija pidanud selle tagasi lükkama (RHS § 115 lg 8) ning Hankija otsus Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamise kohta on õigusvastane.

6.11. 03.03.2025 esitas Vaidlustaja täiendavad seisukohad.

6.11.1. Vaidlustaja ei nõustu Hankija seisukohaga, et seadmete komplektile TK tabeli 1 osa 3 p-is 1.11 kehtestatud nõue kehtib TK-s toodud sõnastuses ning Hankija 06.12.2024 selgitus tuleb pakkumuste vastavuse hindamisel jätta tähelepanuta. Hankija on teabevahetuses TK tabeli 1 osa 3 p-i 1.11 nõuet selgitanud ja seda tuleb arvesse võtta.

6.11.2. Arusaamatu on Hankija seisukoht, et teabevahetuse kaudu on küsimusele vastatud ekslikult. Kui Hankija leidis, et ta ei saa Vaidlustaja küsimusele jaatavalt vastata, oleks ta pidanud vastama küsimusele eitavalt ning andma omapoolse selgituse.

6.11.3. Kolmanda isiku ja Hankija vastuste põhjal saab järeldada, et Kolmanda isiku pakkumus ei vasta tingimusele TK tabeli 1 osa 3 p-is 1.11 ja Hankija poolt teabevahetuses selgitatule. Kolmas isik on korduvalt kinnitanud oma pakkumuse vastavust TK tabeli 1 osa 3 p-ile 1.11, kuid mitte Hankija teabevahetuse teel selgitatud (täpsustatud) tingimusele.

6.11.4. Vaidlustajal ei pidanud olema teadmist, et kui Hankijalt on sama küsimust kaks korda teabevahetuse kaudu küsitud ja Hankija on andnud selge jaatava vastuse, et siis Hankija seda pakkumuste kontrollimisel arvesse ei võta.

Tallinna Ringkonnakohus on asunud seisukohale, et selgitusi tuleb kõigi hankemenetluses osalejate suhtes kohaldada ühetaoliselt. Kui hankija muudab selgituses antud tõlgendust pärast pakkumuste esitamist, ei vasta see RHS §-s 3 nimetatud põhimõtetele, sest ettevõtjad, kes järgisid hankija selgitusi, satuvad ebavõrdsesse olukorda (TlnRKO 3-211964, p 16).

6.11.5. Juhul, kui vaidlustuskomisjoni hinnangul ei ole Hankija selgitus tingimuse osaks saanud ning Hankija on jätnud hanketingimuse õiguspäraselt kehtestamata, ei saa välistada ka võimalust, et hanketingimuste õiguspärasel kehtestamisel oleks Osas 3 võinud osaleda veel mõni pakkuja ja/või mõni hankes osalenud pakkuja oleks esitanud teistsuguse sisuga pakkumuse, mis ühtlasi toonuks kaasa teistsuguse hankemenetluse tulemuse. Seega juhul, kui Hankija on selgituses antud tõlgendust pärast pakkumuste esitamist muutnud, ei ole Hankija

järginud RHS § 3 p-des 1 ja 2 sätestatud läbipaistvuskohustust ja võrdse kohtlemise põhimõtet.

6.11.6. Hankija on jätnud välja selgitamata, miks on Kolmanda isiku pakkumuse maksumus oluliselt madalam Vaidlustaja pakkumustest ja Hankija määratud eeldatavast maksumusest ning selle, kas sellise maksumusega on võimalik hankelepingut täita.

Hankija väidab ühelt poolt, et hoolimata sellest, et Kolmanda isiku pakkumuse maksumus oli hankelepingu eseme eeldatavast maksumusest ja Vaidlustaja pakkumuse maksumusest oluliselt soodsam, puudus Hankijal kõiki asjaolusid kogumis hinnates alus arvata, et Kolmanda isiku pakkumuse maksumus on põhjendamatult madal ning seetõttu ei pidanud ta vajalikuks Kolmandalt isikult selle kohta selgitusi küsida. Teisalt on aga Hankija esitas Kolmandale isikule Osas 3 esitatud pakkumuse maksumuse kohta täpsustava küsimuse ning sai vastuse, et Kolmas isik on Riigihanke tingimustest õigesti aru saanud ning nõustub nendega. Kui Hankija sellise küsimuse Kolmandale isikule juba esitas, on see iseenesest tõestus sellest, et Hankijal pidi tekkima ning ka on tekkinud põhjendamatult madala maksumuse osas kahtlus. Sellest tulenevalt oli Hankijal kontrollimise kohustus, kas pakkumuse maksumus on põhjendamatult madal (RKHKo nr 3-19-1825, p 14).

6.11.7. Selgitusnõude saamisel peab pakkuja konkreetselt ja sisuliselt pakkumuse maksumust põhjendama, andes konkreetsed, sisulised ja detailsed selgitused küsimustele, mille selgitamise ja tõendamise vajadust on hankija nõudnud. Üksnes paljasõnalisi kinnitusi, et pakkujad teostavad kirjeldatud töö märgitud hinnaga, ei peeta piisavaks.

7. Hankija, **sihtasutus Põhja-Eesti Regionaalhaigla**, vaidleb vaidlustusele vastu (Hankija vastus esitati 25.02.2025 kirjaga) ning palub jätta selle rahuldamata alljärgnevatel põhjustel.

7.1. Vaidlustaja seab kahtluse alla Kolmanda isiku pakkumuse vastavuse TK tabeli 1 osa 3 tootegrupi 1 kuuluvatele seadmetele kehtestatud tehnilistele tingimustele. Tootegrupi 1 kuulub valgusallika ja videoprotsessori komplekt seedetrakti endoskoopiliste protseduuride teostamiseks (edaspidi ka seadmete komplekt). Seadmete komplekti tehnilised tingimused on kehtestatud TK tabeli 1 osa 3 p-ides 1.1-1.16. TK tabeli 1 osa 3 p 1.11 kehtestab seadmete komplektile järgmise tingimuse: *Videoprotsessori ja valgusallika komplekt võimaldab ning on varustatud vajalike lisaseadmetega kujutise edastamiseks Regionaalhaiglas kasutusel olevasse Endobase süsteemi*. Vaidlustaja esitas 25.11.2024 ja 02.12.2024 Hankijale seadmete komplekti varustatusele TK tabeli 1 osa 3 p-is 1.11 esitatud nõude kohta küsimuse, mille Hankija vastas (vt käesoleva otsuse p 6.2).

7.2. Vaidlustaja omistab Hankija poolt Vaidlustaja küsimusele antud vastusele „jah“ suurema kaalu kui RHS võimaldab. RHS ei võimalda hankija selgitusega riigihanke alusdokumente muuta. Vaidlustaja püstitas TK tabeli 1 osa 3 p-i 1.11 kohta küsimuse selliselt, et kui küsimusele vastata jaatavalt, siis tekivad sellega Riigihanke esemele täiesti uued nõuded, mida RHAD-is ei sisaldu. RHAD-is kehtestatud tingimustes ei sisaldu nõudeid selle kohta, et seadmete komplekt peaks olema varustatud viisil, et see võimaldaks Vaidlustaja küsimustes kirjeldatud kahepoolset infovahetust.

Hankija vastas Vaidlustaja küsimusele 02.12.2024 „jah“ ekslikult. Hankija tahe ei olnud küsimusele kahepoolset infovahetust võimaldava varustuse kohta jaatavalt vastata, veelgi vähem soovis Hankija Riigihanke esemele vastusega TK-s kehtestatud nõudeid muuta.

7.3. Hankija eksitus nähtub ka TK osa 3 p-is 1 kehtestatud tingimusest, kus on nimetatud tootegrupi 1 kuuluvad seadmed – valgusallika ja videoprotsessori komplekt seedetrakti endoskoopiliste protseduuride teostamiseks. Nimetatud p-s 1 on sulgudes näitena välja toodud hanke tingimustele vastavad seadmed (Olympus CV-1500 või Fujifilm VP-7000 ja BL-7000 või sellega samaväärne):

TK tabel 1 osa 3 p 1:

1. Tootegrupp 1: Valgusallika ja videoprotsessori komplekt seedetrakti endoskoopiliste protseduuride teostamiseks (Olympus CV-1500 või Fujifilm VP-7000 ja BL-7000 või sellega samaväärne).

Seega pidi olema kõigile võimalikele pakkujatele arusaadav, et nii Olympuse kui Fujifilmi näidetenä nimetatud või samaväärsed seadmed on Hankija hinnangul Riigihanke eseme

tehnilistele tingimustele vastavad.

7.4. Vaidlustus tugineb ekslikule eeldusele, et TK tabeli 1 osa 3 p-is 1.11 sätestatud tingimust tuleb hinnata koostoimes Hankija poolt RHAD-i kohta antud selgitustega järgnevalt:

[---] videoprotsessori ja valgusallika komplekt peab võimaldama ning on varustatud vajalike lisaseadmetega kujutise edastamiseks Regionaalhaiglas kasutusel olevasse Endobase süsteemi. Arvestades, et Regionaalhaiglas kasutusel olevat Endobase süsteemi kasutatakse kahepoolse infovahetusega, siis pakutav videoprotsessori ja valgusallika komplekt peab olema varustatud selliselt, et see: 1. võimaldab protseduuri ajal kuvada monitorile patsiendi infot Endobase süsteemist ja 2. tuvastab ning registreerib automaatselt videoprotsessori ja valgusallika komplekiga ühendatud endoskoobi Endobase süsteemis.

Vaidlustaja eeldus on ebaõige.

7.5. Hankija ei nõustu Vaidlustaja käsitlesega, nagu tuleks pakkumuse vastavuse kontrollimisel lisaks TK-s kehtestatud tingimusele arvestada ka Hankija 02.12.2024 selgitusega. RHS § 46 lg 3 kohaselt ei tohi riigihanke alusdokumentide kohta esitatavad selgitused või selgitamist võimaldavad dokumendid sisaldada uut teavet, ilma milleta ei ole pakkumuste esitamine võimalik või muutuksid juba esitatud pakkumused riigihanke alusdokumentidele mittevastavaks või muutuks nende sisu. Selgituste ja selgitamist võimaldavate dokumentide alusel on keelatud riigihanke alusdokumente muuta.

Praegusel juhul ei saa Hankija 02.12.2024 selgitusi arvesse võtta, sest need on vastusolus RHS § 46 lg-s 3 sätestatud keeluga. Hankija ei ole RHAD-i tulenevalt 02.12.2024 antud selgitusest kooskõlas RHS §-iga 81 muutnud, mistõttu Hankija ei saanud sellise selgitusega RHAD-is kehtestatud tingimusi muuta. Seega seadmete komplektile TK tabeli 1 osa 3 p-is 1.11 kehtestatud nõue kehtib TK-s toodud sõnastuses ning Hankija 02.12.2024 selgitus tuleb pakkumuste vastavuse hindamisel jätta tähelepanuta.

7.6. Kui Vaidlustaja märkas, et Hankija ei vii TK tabeli 1 osa 3 p-is 1.11 kooskõlla Hankija 02.12.2024 selgitustega, oleks Vaidlustaja saanud esitada vaidlustuse RHAD-i õigusaktide nõuetega kooskõlla viimiseks, kuid Vaidlustaja ei ole seda teinud.

7.7. Hankija on sisuliselt kontrollinud Kolmanda isiku pakkumuse vastavust RHAD-is kehtestatud tingimustele. Hankija tuvastas, et Kolmanda isiku pakutud seadmete komplekt vastas kõigile RHAD-s kehtestatud tingimustele, sh vaidlustatud tingimusele *Videoprotsessori ja valgusallika komplekt võimaldab ning on varustatud vajalike lisaseadmetega kujutise edastamiseks Regionaalhaiglas kasutusel olevasse Endobase süsteemi.*

7.8. Kolmanda isiku pakutud seadmete komplekti vastavust TK tabeli 1 osa 3 p-ile 1.11 tõendavad järgmised asjaolud kogumis:

1) Regionaalhaiglas on hetkel kasutusel Vaidlustaja tarnitud Olympus seadmed, sh Endobase süsteem. Regionaalhaiglas kasutusel olev Endobase süsteem võtab vastu SDI tüüpi videosignaali. SDI tüüpi videosignaal on standardne ning seadme tootjast sõltumatu videoedastuse formaat. Olympus Endobase infolehel on toodud vastavad kinnitused;

2) Kolmanda isiku pakutav seadmete komplekt võimaldab kasutada SDI-tüüpi videoväljundit;

3) Hankija viis enne Riigihanke alustamist läbi turu-uuringu, mille käigus toimus Kolmanda isiku Eesti turul pakutavate seadmete katsetamine. Hankija sõlmis Kolmanda isikuga demoseadme tasuta kasutamise lepingu, mille alusel sai Hankija seadmeid testimise eesmärgil kasutada perioodil 22–31.05.2024. Seadmete tasuta kasutamise perioodil veendus Hankija, et Kolmanda isiku pakutavad seadmed vastavad Hankija vajadustele, mh on täidetud TK tabeli 1 osa 3 p-is 1.11 kehtestatud tingimus, mille kohaselt peab videoprotsessori ja valgusallika komplekt võimaldama ning olema varustatud vajalike lisaseadmetega kujutise edastamiseks Regionaalhaiglas kasutusel olevasse Endobase süsteemi. Regionaalhaigla on demoperioodil Kolmanda isiku pakutava seadmega edastanud kujutise Endobase süsteemi ja arhiveerinud kujutise Pildipangas;

4) Kolmanda isiku pakkumuse vastavust TK tabeli 1 osa 3 p-ile 1.11 tõendab tootja kinnitus. Hankija on pidanud dokumenti seadme vastavuse kontrollimiseks koostoimes muude Hankijale teadaolevate andmetega piisavaks, sest seadme tootja saab usaldusväärselt kinnitada, et pakutaval seadmel on olemas Hankija nõutavad tehnilised tingimused. Hankija

hinnangul on tootja väljastatud kinnituskirja puhul tegemist RHAD vastavustingimustes (vt vastavustingimuste p 2 „Pakkumuse esitamine“ alapunkt 4) ja TK-s (vt TK lk 1, p 3.2) toodud tootja poolt välja antud tehnilise dokumentatsiooniga, millega saab usaldusväärselt tõendada pakutava seadme vastavust kehtestatud tingimustele.

7.9. Ka asjaolust, et Kolmanda isiku pakutav seadmete komplekt on lisatud TK-sse näitena sobivatest seadmetest nähtub, et Hankija on RHAD-i koostades pidanud RHAD-i tingimustele vastavaks nii Vaidlustaja kui ka Kolmanda isiku pakutavaid seadmeid. Eelnevast nähtub, et Kolmanda isiku pakkumus vastas RHAD-is kehtestatud tingimustele ja Hankijal puudus alus Kolmanda isiku pakkumuse tagasilükkamiseks. Seega on Hankija Kolmanda isiku pakkumuse õiguspäraselt vastavaks tunnistanud

7.10. Vaidlustaja väidab, et Kolmanda isiku pakkumuse maksumus on põhjendamatult madal, olles üle poole odavam Vaidlustaja pakkumusest, samuti põhjendamatult madal võrreldes hankelepingu eeldatava maksumusega ning Hankija oleks seetõttu pidanud Kolmanda isiku pakkumuse tagasi lükkama.

7.11. Ebaõige on Vaidlustaja väide, et Kolmanda isiku pakkumuse maksumus on üle poole odavam Vaidlustaja pakkumusest. Kuna Vaidlustaja pakkumuse maksumus on 261 180 eurot, siis poole odavama pakkumuse hinnaks oleks 130 590 eurot ($261\,180/2=130\,590$). Kolmanda isiku pakkumuse maksumus on 152 770 eurot, olles Vaidlustaja pakkumuse maksumusest odavam 41,51%. Samuti on ebaõige Vaidlustaja väide, et Kolmanda isiku pakkumuse maksumuse hinnavahe eeldatava maksumusega on 65,04%. Tegelikult on Kolmanda isiku pakkumuse maksumus eeldatavast maksumusest väiksem 49,08%. Ka Vaidlustaja enda pakkumus oli eeldatavast maksumusest ligi 13% odavam.

7.12. Hoolimata sellest, et Kolmanda isiku pakkumuse maksumus oli hankelepingu eseme eeldatavast maksumusest ja Vaidlustaja pakkumuse maksumusest soodsam, puudus Hankijal kõiki asjaolusid kogumis hinnates alus arvata, et Kolmanda isiku pakkumuse maksumus on põhjendamatult madal. RHS § 115 lg 1 esimese lause kohaselt peab hankija nõudma pakkuvalt asjakohast selgitust juhul, kui hankija leiab, et pakkumuse maksumus on hankelepingu eset arvestades põhjendamatult madal. Kuivõrd pakkumuste maksumusi hinnates ei leidnud Hankija, et Kolmanda isiku pakkumuse maksumus on hankelepingu eset arvestades põhjendamatult madal, ei pidanud Hankija vajalikuks Kolmandalt isikult selle osas selgitusi küsida.

7.13. RHS § 115 lg 1 alusel kontrolli alustamisel on hankijal olemas piisav kaalutlusruum ning kahtlust kogu pakkumuse tõsiseltvõetavuses ei pea tekkima ainuüksi seepärast, et pakkumus on odavam konkureerivast pakkumusest ja hanke eseme eeldatavast hinnast. Pakkumuse põhjendamatult madala maksumuse hindamisel peab hankijal esmalt tekkima põhjendatud kahtlus, et pakkumuse maksumus on põhjendamatult madal (RKHKo, 16.03.2020, 3-19-1825, p 14).

7.14. Riigikohus on selgitanud (RKHKo, 11.11.2021, 3-18-1946, p 30) et hankemenetluse põhimõtted ja sätted suunavad ettevõtjaid tegema pakkumusi võimalikult omahinna lähedalt. Alapakkumuse kahtluse tekkimiseks peab vahe pakkumuse ning võrreldava väärtuse vahel olema „silmatorkavalt erinev“ või „märkimisväärne“. Kuivõrd tegemist on määratlemata õigusmõistega, siis võib see sõltuvalt asjaoludest ja hankelepingu esemest oluliselt erineda. Kui mõnes valdkonnas võib ka kuni 50%-line hinnaerinevus konkurentide pakkumuste vahel olla tavapärane nähtus, siis mõnes muus valdkonnas võib juba 10%-line hinnaerinevus olla ebaloomulik ja viidata alapakkumusele. Seetõttu tuleb alapakkumust hinnata, võrreldes ühelt poolt kahtlasena tunduva pakkumuse maksumust ja teiselt poolt hankelepingu eseme turuväärtust, pidades samal ajal silmas, et puudub alus pidada põhjendamatult madala maksumusega pakkumuseks igasugust omahinnast madalamat pakkumust. Ka selgelt alla omahinna tehtud pakkumus võib teatud juhtudel osutada tõsiseltvõetavaks.

7.15. Vaidlustuskomisjoni praktikast tuleneb, et kui menetluses on tunnistatud vastavaks vaid kaks pakkumust, siis puudub ka märkimisväärse hinnavahe korral alus arvata, et just teiseks jäänud pakkuja pakkumuse maksumus kajastab hankelepingu eseme turuhinda õigesti. Ka

Tallinna Ringkonnakohtu praktika kohaselt tuleb peale märkimisväärse hinnaerinevuse tuvastada ka täiendavad faktilised asjaolud, mis seavad väidetava alapakkumuse tõsiseltvõetavuse kahtluse alla TlnRnKo, 02.02.2018, 3-17-2544, p 13). Hankija selliseid asjaolusid pakkumusi hinnates ei tuvastanud. Hankija arvestas pakkumuste võimalikku põhjendamatult madala maksumuse esinemist hinnates muuhulgas järgnevaga.

7.15.1. Meditsiinivaldkonnas on üsna tavapärane, et ajas toote hind langeb, teinekord üsna järsult ja suurelt. Uuringute investearing finantseering saadakse tagasi ning ebaeetiline on teenida kellegi haiguselt – tekib ühiskondlik surve toote hinnalangusele, tekivad Tervisekassa piirhinnad ravimitele või protseduuridele jne. Konkurentsi olukorras ja soovides siseneda turule on ettevõtjad sunnitud hindu langetama. Seni oli Vaidlustaja ainus Hankija soovidele ja vajadustele vastavate seadmete pakkuja turul, mis tähendab, et tal oli võimalik esitada pakkumusi turuhinnast kõrgema hinnaga. Osa 3 eeldatav maksumus oli määratud eelmise, 2020-2021. a läbi viidud riigihanke (viitenumber 224620) tulemusena sõlmitud raamlepingu maksumuse põhjal ja lisas juurde prognoositava hinnatõusu. Seega ei saanud Hankija hinnaerinevust analüüsides võtta Kolmanda isiku pakkumuse võimaliku põhjendamatult madala maksumuse tuvastamisel aluseks ainult Vaidlustaja pakkumuse maksumust ja Osas 3 määratud raamlepingu eseme eeldatavat maksumust.

7.15.2. Hankija tuvastas pakkumuste maksumusi hinnates, et Riigihankes esitatud pakkumuste hinnaerinevus võrreldes hankeeseme eeldatava hinnaga tuleb muuhulgas asjaolust, et mõlema pakkuja pakutavad seadmed on hooldusvabad, mis tähendab, et hoolduse hindasid erinevalt hankelepingu eseme eeldatavast maksumusest pakkumuste maksumustes ei sisaldunud.

7.15.3. Hankija arvestas Kolmanda isiku pakkumuse maksumust analüüsides sedagi, et Hankijal on Kolmanda isikuga sõlmitud ka mitmeid teisi müügilepinguid, sh hankelepinguid, ning varasemalt sõlmitud lepingute täitmisega ei ole probleeme esinenud. Hankija on veendunud, et pakkuja oskab oma pakkumust korrektselt hinnastada.

7.15.4. Pakkumuste vastavuse kontrollimisel esitas Hankija Kolmandale isikule Osas 3 esitatud pakkumuse maksumuse kohta täpsustava küsimuse ning sai vastuse, et Kolmas isik on Riigihanke tingimustest õigesti aru saanud ning nõustub nendega³. Eelnevatel põhjendustel ei tekkinud Hankijal kahtlust, et Kolmanda isiku pakkumuse puhul võiks tegemist olla põhjendamatult madala maksumusega pakkumusega.

7.16. Hankija otsus Kolmanda isiku pakkumuse vastavaks tunnistamiseks on kooskõlas RHS § 114 lg-ga 1 ja § 3 p-idega 1 ja 2 ning selle kehtetuks tunnistamiseks alused puuduvad. Vaidlustuse kohaselt on Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamise otsus vaidlustatud hankemenetluse etapiviisilisuse põhjusel (kui Hankija ei oleks tunnistanud Kolmanda isiku pakkumust vastavaks, oleks ta pidanud tunnistama edukaks Vaidlustaja pakkumuse). Kuivõrd Hankija on Kolmanda isiku pakkumuse õigesti vastavaks tunnistanud, puuduvad ka põhjendused Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamise otsuse kehtetuks tunnistamiseks.

8. Kolmas isik, **OSAÜHING HANSA MEDICAL**, vaidleb vaidlustusele vastu.

8.1. Vaidlustaja põhjendab Kolmanda isiku pakkumuse mittevastavust tingimusega, mida RHAD ei sisalda. Vaidlustaja tuletab TK tabeli 1 osa 3 p-i 1.11 ja Hankija selgituste koostoimel sellise tehnilise tingimuse, mida Hankija kehtestanud pole. Üksnes sellel põhjusel tuleb vaidlustus selle etteheite osas rahuldamata jätta, sest Hankijal puudus Kolmanda isiku pakkumuses sellise vastavuse tuvastamise kohustus, mida RHAD ette ei näe. Loogiliselt ei saa siis ka Hankija vastav otsus olla õigusvastane.

8.2. Vaidlustaja viitab, et TK tabeli 1 osa 3 p 1.11 nõuab vastavust nõudele: *Videoprotsessori ja valgusallika komplekt võimaldab ning on varustatud vajalike lisaseadmetega kujutise edastamiseks Regionaalhaiglas kasutusel olevasse Endobase süsteemi.*

---

³ Vt küsimuse ID:923837

8.3. Vaidlustuses esitatud peamiseks Kolmanda isiku pakkumuse mittevastavuse etteheiteks on asjaolu, et *Kolmanda isiku seade ei suuda tagada ühilduvust, milleks on automaatselt toimiv kahepoolne infovahetus hankija juures kasutusel oleva tarkvaraga*. Vaidlustaja sõnul seisneb kahepoolne infovahetus selles, et tarkvara ja videosüsteem suudavad omavahel reaalajas suhelda ja infot vahetada. Nii on Vaidlustaja nägemuses TK tabeli 1 osa 3 p-is 1.11 sätestatud tegelikult nõutust (pakutava seadmega võimalik kujutise edastamine olemasolevasse süsteemi) saanud tehniline nõue, mille kohaselt peab seade tagama kahepoolse reaalajas infovahetuse toimimise. Sellist nõuet Hankija kunagi kehtestanud ei ole. Hankija ei ole TK-s täpsustanud nõudeid lisaseadmega kujutise edastamiseks olemasolevasse süsteemi. Sellest tuleneb ka, et Hankijal ei tulnud kunagi sellises sõnastuses tehnilise tingimuse vastavust Kolmanda isiku pakkumusest otsida ega leida.

8.4. Vaidlustaja esitab sellise laiendava tõlgenduse kehtiva tingimusena, kuna teabevahetuse käigus on Hankija täpsustavale küsimusele vastanud, et TK tabeli 1 osa 3 p-ile 1.11 vastavaks loetakse ka pakkumus, mis vastab küsimuses esitatud kirjeldusele (pakutavate seadmete komplekt võimaldab protseduuri ajal kuvada monitorile patsiendi infot ning tuvastab ja registreerib automaatselt videoprotsessori ja valgusallika komplekiga ühendatud endoskoobi Endobase süsteemis). Selge on aga see, et Hankija sellises detailsusastmes küsimuses kirjeldatud eeldusi tehnilisse kirjeldusse kunagi sisse ei viinud. Hankija selgitustega kehtivat RHAD nõuet muuta ei saa (RHS § 46 lg 3). Selliselt saab ja tuleb Hankijal pakkumuste vastavuse hindamisel lähtuda üksnes sellest TK tabeli 1 osa 3 p-i 1.11 sõnastusest, mis täna kehtib.

8.5. Kuivõrd Hankija ei ole TK tabeli 1 osa 3 p-is 1.11 ette näinud spetsiifilisi tingimusi, millele seadmetevaheline andmevahetus peab TK alusel vastama, on Kolmanda isikus pakutav teave piisav, et pakkumuse vastavust kinnitada. Hankijal oli võimalik ka Riigihanke väljakuulutamise eelselt Kolmanda isiku pakutavat seadet 10 päeva jooksul testida, et veenduda selle sobivuses Regionaalhaigla vajaduste aga ka seniste seadmetega ühilduvuses. Nähtavasti sõnastas Hankija just seetõttu TK tabeli 1 osa 3 p-i 1.11 laiemalt ja üldisemalt, et võimaldada suuremat konkurentsile avatust ning rohkemate seadmete pakujatel Riigihankel osaleda.

8.6. Ebaõige on Vaidlustaja väide, nagu oleks Hankija eksinud pakkumuse edukaks tunnistamisel Kolmanda isiku pakkumuse maksumuse kontrollimisel. Hankija on eeldatava maksumuse määranud liiga kõrgena. Hankija on ilmselt varasemalt konkurentsi puudumisel lähtunud Osa 3 eeldatava maksumuse määramisest just Vaidlustaja poolt varasemalt samade seadmete hankimisel pakutud hinnast (eeldatav maksumus 300 000 eurot). Samas on isegi Vaidlustaja on võrreldes Hankija poolt määratud eeldatava maksumusega teinud madalama hinnaga pakkumuse (261 180 eurot).

8.7. Osa 3 eeldatav maksumus on ebanõistlikult kõrge arvestades hinda, millega Kolmandal isikul on võimalik samu seadmeid pakkuda. Kolmas isik juhib tähelepanu, et see maksumus on ilma hoolduseta. Hankija soovis lisaks seadmetele Riigihankes aga ka muid komponente, mis tuleb tasuta kasutamise lepingus toodud väärtusele juurde liita. Kolmas isik ei ole asunud seadet üksnes Riigihanke tarbeks madalamalt hinnastama vaid see vastabki selle tootja ja selle seadme ja tellitavate komponentide tegelikule maksumusele. Kuna see teave oli Hankijale ka Riigihanke algatamise eelselt teada, saanuks Hankija Osa 3 eeldatava maksumuse määramisel olla konservatiivsem ehk madaldada senist 300 000 eurot nt 150 000 euron, arvestades Hankijale seni pakutu ning tasuta kasutamise lepingust samaväärse seadme maksumuse keskmist.

8.8. Olukordades, kus spetsiifiliste seadmete tarnimisel varustavad hankijaid sisuliselt monopoolses seisundis tegutsevad ettevõtjad, on Hankija vaates ka mõistetav, miks lähtutakse varasemalt ostetud seadmete hindadest turuhinna määramisel. Täna on Kolmandal isikul võimalik Vaidlustaja kõrval samu seadmeid pakkuda oluliselt soodsama hinnaga.

8.9. Kahe ettevõtja esitatud pakkumused pole piisav võrdlusbaas ja alusetud on Vaidlustaja väited, et tema pakkumuse maksumus on õige lähtepunkt õiguspärase hinna tuvastamiseks. Hankija testis Kolmanda isiku pakutavat seadet vähem kui aasta tagasi, mille raames sõlmitud

tasuta kasutamise lepingu kaudu oli Hankija kursis, et Kolmanda isiku pakutava seadme väärtus on märkimisväärselt madalam.

8.10. Kolmas isik peab võimalikuks, et Hankija asutuse erinevad osakonnad ei suhelnud selles küsimuses omavahel ning teave Kolmanda isiku pakutavate seadmete maksumuse kohta jäi Osa 3 eeldatava maksumuse määramisel tähelepanuta. Arvestades, et Hankijale oli varasemast Kolmanda isiku seadmete testimise lepingust Kolmanda isiku seadmete maksumus teada, ei pidanud Hankijal tekkima kahtlust Kolmanda isiku pakkumuse maksumuse kohasuses.

8.11. Kolmanda isiku pakkumuse maksumus ei jäänud ka Hankija tähelepanuta, kuivõrd Hankija saatis järelepärimise Kolmandale isikule, millele Kolmas isik ka vastas.

8.12. 06.03.2025 esitas Kolmas isik täiendavad seisukohad.

8.12.1. TK tabeli 1 osa 3 p-i 1.11 tuleb sisustada nii nagu see on kirjas.

8.12.2. Kuivõrd Hankija ei ole TK tabeli 1 osa 3 p-is 1.11 ette näinud spetsiifilisi tingimusi, millele seadmete vaheline andmevahetus peab tehnilise kirjelduse alusel ning Riigihanke raames esitatud pakkumuse faasi silmas pidades vastama, on Kolmanda isiku pakutav teave piisav, et pakkumuse vastavust kinnitada. Isegi kui lähtuda Vaidlustaja seisukohast TK tabeli 1 osa 3 p-i 1.11 sisu osas, on Hankija vastuses vaidlustusele selgitanud ja tõendanud, et ka sellisel juhul on Kolmanda isiku pakkumus vastav.

8.12.3. Kolmas isik ei nõustu Vaidlustaja väitega, et kui Hankija on selgituses antud tõlgendust pärast pakkumuste esitamist muutnud, ei ole Hankija järginud RHS § 3 p-ides 1 ja 2 sätestatud läbipaistvuskohustust ja võrdse kohtlemise põhimõtet.

TK tabeli 1 osa 3 p-ist 1.11 tuleneb konkreetne nõue, mis ei ole niivõrd üldine, et vajaks sisustamist läbi tõlgendamise. Hankija ei ole TK tabeli 1 osa 3 p-i 1.11 asunud tõlgendama oma selgitusega, vaid vastanud konkreetsele küsimusele, et küsitud on sobiv TK tabeli 1 osa 3 p-i 1.11 mõttes. Seetõttu puudus Hankija tahe tingimust kuidagi tõlgendada või muuta.

8.12.4. Kolmas isik ei nõustu Vaidlustaja väitega, et Kolmanda isiku pakkumus on põhjendamatult madal ning selline kahtlus pidi ka Hankijal tekkima, kuivõrd Hankija küsis Kolmandalt isikult maksumuse kohta. Hankija esitas Kolmandale isikule pakkumuse edukaks tunnistamise eelselt küsimuse pakkumuse koosseisu kuuluvate seadmete ning nendega pakkumuse maksumuse koosseisus arvestamisega seoses. See ei tähenda, et Hankijal oleks olnud kahtlus selles, et Kolmanda isiku pakkumus oleks olnud põhjendamatult madal.

VAIDLUSTUSKOMISJONI PÕHJENDUSED

Vaidlustaja taotluse läbivaatamine

9. Vaidlustuses esitas Vaidlustaja taotluse edastada talle:

1) Kolmanda isiku pakkumuse osaks olev ja täidetud RHAD Tehniline kirjeldus pakkumusvorm Osas 3 osas;

2) TK tabeli 1 osa 3 p-is 1.11 viidatud tootja poolt väljastatud tehniline andmestik, mis tõendab pakutav toote vastavust nõudele, mis on esitatud Kolmanda isiku pakutud toote nõuetele vastavuse tõendamiseks;

3) muu teave ja dokumendid, mis Kolmas isik on esitanud oma pakkumuse vastavuse tõendamiseks TK tabeli 1 osa 3 p-is 1.11 sätestatud nõudele.

Alternatiivselt, kui eelnimetatud dokumentide edastamine ei ole võimalik, nõuda Hankijalt välja ja avaldada Vaidlustajale andmed Kolmanda isiku pakutud toote kohta (toote nimetus, tootja, mudel) ning asjaolud, mille alusel tunnistati pakkumus TK tabeli 1 osa 3 p-ile 1.11 vastavaks, sealhulgas, kas pakutud videoprotsessori ja valgusallika komplekt võimaldab ning on varustatud vajalike lisaseadmetega kujutise edastamiseks Regionaalhaiglas kasutusel olevasse Endobase süsteemi, sh võimaldab automaatselt toimivat kahepoolsest infovahetusest Hankija juures kasutusel oleva tarkvaraga. Vaidlustajale jäi arusaamatuks, milliste andmete ja selgituste põhjal on Hankija Kolmanda isiku tingimuse täitmist kontrollinud.

10. Hankija palus jätta Vaidlustaja taotluse rahuldamata järgmistel põhjustel:

1) Vaidlustaja on vaidlustanud Kolmanda isiku pakkumuse vastavuse TK tabeli 1 osa 3 p-ile 1.11. Seega ei ole Vaidlustaja taotlus Kolmanda isiku pakkumuse vastavust puudutava dokumendi Tehniline kirjeldus - pakkumusvorm Osas 3 tervikuna väljanõudmine ja Vaidlustajale avaldamine põhjendatud. Vaidlustus on esitatud tootegruppi 1 kuuluva seadmete komplekti nõuetele vastavuse kohta, mitte kõigi pakutavate toodete kohta;

2) vaidlustuse põhjendustest nähtuvalt tuleks Vaidlustaja hinnangul Kolmanda isiku pakkumuse vastavust TK tabeli 1 osa 3 p-ile 1.11 hinnata koostoimes Hankija 02.12.2024. a selgitustega. Seega sisuliselt on põhjendamatu Vaidlustaja taotlus Kolmanda isiku pakkumus osas, millest nähtub selle vastavus TK p-ile 1.11 TK-s kehtestatud sõnastuses;

3) Kolmas isik on teavitanud, et kogu tema pakkumus koos selles sisalduvate dokumentidega on Kolmanda isiku ärisaladus ja seega konfidentsiaalne teave ning on nõudnud selle teabe mitte avaldamist Vaidlustajale.

11. Vaidlustuskomisjon jätab rahuldamata Vaidlustaja taotluse edastada talle andmed Kolmanda isiku pakkumuse kohta.

Kolmas isik käsitleb oma pakkumust ärisaladusena EKTÄKS § 5 lg 2 mõttes. Vaidlustuskomisjon nõustub, et Kolmanda isiku täidetud RHAD Tehniline kirjeldus pakkumusvorm Osas 3 ning andmed, mis tõendavad pakkumuse vastavuse EKTÄKS § 5 lg 2 mõttes 1 sätestatud nõudele, on EKTÄKS § 5 lg 2 mõttes ärisaladus.

Täiendavalt leiab vaidlustuskomisjon, et kuivõrd vaidlus Kolmanda isiku vastavuses Osas 3 ei seisne mitte selles, kas Kolmanda isiku pakkumus vastab TK tabeli 1 osa 3 p-ile 1.11 vaid selles, kas pakkumus võiks vastata TK tabeli 1 osa 3 p-ile 1.11 koosmõjus Hankija 06.12.2024 selgitusega, puudub Vaidlustajal ka sisuline vajadus taotletud dokumentidega vaidlustusmenetluses tutvuda.

OSAÜHINGU HANSA MEDICAL pakkumuse vastavaks tunnistamise otsus

12. Vaidlustaja vaidlustab Hankija otsuse tunnistada vastavaks OSAÜHINGU HANSA MEDICAL poolt Osas 3 esitatud pakkumus, kuna see ei vasta TK tabeli 1 osa 3 p-is 1.11 kehtestatud tingimusele koosmõjus Hankija 06.12.2024 vastusega hankemenetluses osalemisest huvitatud isiku küsimusele.

13. Kolmanda isiku pakkumuse vastavusega seotud vaidluse põhisisuks on see, kas Osas 3 pakutavad endoskoopiaseadmed pidid lisaks TK tabeli 1 osa 3 p-is 1.11 esitatud nõudele - *Videoprotsessori ja valgusallika komplekt võimaldab ning on varustatud vajalike lisaseadmetega kujutise edastamiseks Regionaalhaiglas kasutusel olevasse Endobase süsteemi* – vastama ka Hankija poolt selle nõude kohta 06.12.2024 antud selgitusele (vt käesoleva otsuse p 6.2), mida arvestades leiab Vaidlustaja, et Osas 3 pidid pakkumused vastama sisuliselt tingimusele: *videoprotsessori ja valgusallika komplekt peab võimaldama kujutise edastamist ning on varustatud vajalike lisaseadmetega kujutise edastamiseks Regionaalhaiglas kasutusel olevasse Endobase süsteemi. Arvestades, et Hankija juures kasutusel olevat Endobase süsteemi kasutatakse kahepoolse infovahetusega, siis pakutav videoprotsessori ja valgusallika komplekt peab olema varustatud selliselt, et see:*

1) võimaldab protseduuri ajal kuvada monitorile patsiendi infot Endobase süsteemist; ja

2) tuvastab ning registreerib automaatselt videoprotsessori ja valgusallika komplektiga ühendatud endoskoobi Endobase süsteemis.

Vaidlust ei saa olla selles, et TK tabeli 1 osa 3 p-is 1.11 esitatud tingimus ning sama tingimus koosmõjus Hankija 06.12.2024 antud selgitusega on sisult täiesti erinevad.

14. RHS § 114 lg-de 1 ja 2 kohaselt tuleb pakkumuste vastavuse kontrollimisel lähtuda riigihanke alusdokumentides, sh tehnilises kirjelduses, esitatud tingimustest. RHS § 46 lg 3 kohaselt *riigihanke alusdokumentide kohta esitatavad selgitused või selgitamist võimaldavad dokumendid ei tohi sisaldada uut teavet, ilma milleta ei ole pakkumuste esitamine võimalik või muutuksid juba esitatud pakkumused riigihanke alusdokumentidele mittevastavaks või muutuks nende sisu. Selgituste ja selgitamist võimaldavate dokumentide alusel on keelatud riigihanke alusdokumente muuta.* Riigihanke alusdokumente saab muuta üksnes RHS §-is 81 sätestatud korras. Järelikult ei saa RHS §-is 46 nimetatud selgitustega riigihanke

alusdokumente muuta, so teatud tingimusi ära jätta, neid modifitseerida või lisada uusi tingimusi. Nimetatu oleks vastuolus selgituste andmise olemusega. Teabevahetuse käigus hankija poolt alusdokumentide kohta antud selgitused ise ei ole käsitletavad riigihanke alusdokumendina ja riigihanke alusdokumentide täiendamine, laiendamine või kitsendamine peavad toimuma RHS §-ides 81-82 ettenähtud korras. Selgitus, mis on vastuolus alusdokumendis, sh tehnilises kirjelduses, kirja pandud tingimusega, tuleb pakkumuste vastavuse kontrollimisel jätta tähelepanuta (vt TlnHKO 22.06.2018, nr 3-18-939, p 19).

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et kuivõrd Hankija 06.12.2024 selgitus TK tabeli 1 osa 3 p-i 1.11 kohta ei selgita tingimust vaid muudab TK tabeli 1 osa 3 p-is 1.11 esitatud tingimust sisuliselt, tuleb Hankija 06.12.2024 selgitus käesolevas vaidluses jätta tähelepanuta. Samale seisukohale on jõudnud järelevalvemenetluse tulemusena ka Rahandusministeerium⁴.

15. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et juhul, kui jätta TK tabeli 1 osa 3 p-is 1.11 esitatud tingimuse sisustamisel tähelepanuta Hankija 06.12.2024 antud selgitused, ei saa olla mõistlikku vaidlust selles, et Kolmanda isiku pakkumus Osas 3 vastab TK tabeli 1 osa 3 p-ile 1.11. Seda, et Kolmanda isiku pakkumus ilma selgitusi arvestamata TK tabeli 1 osa 3 p-ile 1.11 ei vastaks, ei väida ka Vaidlustaja.

TK tabeli 1 osa 3 p-is 1.11 ei ole endoskoopiaseadmetele seatud tingimust, et need peavad võimaldama kahepoolset infovahetust Endobase süsteemiga, sh võimaldama protseduuri ajal kuvada monitorile patsiendi infot ning tuvastada ja registreerida automaatselt videoprotsessori ja valgusallika komplektiga ühendatud endoskoobi Endobase süsteemis. Nõutav on üksnes see, et videoprotsessori ja valgusallika komplekt võimaldaks ning oleks varustatud vajalike lisaseadmetega kujutise edastamiseks Regionaalhaiglas kasutusel olevasse Endobase süsteemi, ilma, et oleks seatud täiendavaid nõudeid sellele, millisel viisil peab kujutise edastamine toimuma, kas automaatselt kahepoolse infovahetusena või mõnel muul viisil. Lisaks on TK tabeli 1 osa 3 p-is 1 kehtestatud tingimus: *Tootegrupp 1: Valgusallika ja videoprotsessori komplekt seedetrakti endoskoopiliste protseduuride teostamiseks (Olympus CV-1500 või Fujifilm VP-7000 ja BL-7000 või sellega samaväärne)*. Loetletud konkreetsetest toodetest saab järeldada, et nimetatud tooted vastavad alljärgnevalt p-ides 1.1-1.15 täpsustatud kirjeldusele.

Kuna TK tabeli 1 osa 3 p-is 1 on näidised viidatud ka Kolmanda isiku pakutud seadmetele kui Osas 3 sobivatele, järeldub sellest, et RHAD-i koostades pidas Hankija ka Kolmanda isiku pakutavaid seadmeid RHAD-ile vastavateks. Vaidlustuskomisjon leiab, et vaidlustusmenetluses on Hankija väga põhjalikult tõendanud, et Kolmanda isiku pakkumus Osas 3 vastab TK tabeli 1 osa 3 p-is 1.11 kehtestatud tingimusele (vt käesoleva otsuse p 7.8).

16. Eeltoodud põhjustel on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Kolmanda isiku poolt Osas 3 esitatud pakkumus vastab TK tabeli 1 osa 3 p-ile 1.11. Seega on Hankija otsus Kolmanda isiku pakkumuse vastavaks tunnistamiseks õiguspärane ning alused selle kehtetuks tunnistamiseks puuduvad.

OSAÜHINGU HANSA MEDICAL pakkumuse edukaks tunnistamise otsus

17. Vaidlustaja on seisukohal, et Hankija otsus tunnistada Kolmanda isiku pakkumus Osas 3 edukaks on õigusvastane kahel põhjusel:

1) õigusvastane on Hankija otsus, millega Kolmanda isiku pakkumus tunnistati vastavaks ning Kolmas isik ei saa seetõttu edasises hankemenetluses osaleda, mistõttu tuleb tunnistada kehtetuks ka otsus Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamiseks;

2) Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamise otsus on õigusvastane ka seetõttu, et Kolmanda isiku pakkumuse maksumus on põhjendamatult madal.

Kuna vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Kolmanda isiku pakkumus on õiguspäraselt vastavaks tunnistatud, ei kuulu sellel alusel kehtetuks tunnistamisele ka Hankija otsus tunnistada Kolmanda isiku pakkumus Osas 3 edukaks.

Alljärgnevalt kontrollib vaidlustuskomisjon, kas Kolmanda isiku pakkumus võib olla põhjendamatult madala maksumusega või kas Hankijal pidi selline kahtlus tekkima.

⁴ Vt Rahandusministeeriumi 08.04.2025 kiri nr 12.2-1/1333-4 „Järelevalvemenetluse lõpetamine ja soovitus hankijale riigihanke seaduse paremaks järgimiseks“ lk 3-4.

18. RHS § 115 lg 1 sätestab, et kui hankija leiab, et pakkumuse maksumus on hankelepingu eset arvestades põhjendamatult madal, peab hankija kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis nõudma pakkujalt asjakohast samas vormis esitatud selgitust [---]. Pakkumuse põhjendamatult madala maksumuse hindamisel peab hankijal esmalt tekkima põhjendatud kahtlus, et pakkumuse maksumus on põhjendamatult madal (Riigikohtu halduskolleegiumi otsus nr 3-19-1825/50, p 14 ja 3-20-924, p 18). Alles seejärel tuleb hankijal anda pakkujale võimalus selgitada ja tõendada, kuidas pakkumuse maksumus kujunes [---].

19. Hankija ei ole leidnud, et Kolmanda isiku pakkumuse maksumus võiks olla põhjendamatult madal ning ta pole alustanud RHS § 115 lg 1 kohast kontrollimenetlust pakkumuse maksumuse põhjendatuse väljaselgitamiseks. Vaidluse all ei ole seega küsimus, kas Kolmanda isiku pakkumuse maksumus on põhjendamatult madal ja kas see pakkumus tuleks seetõttu tagasi lükata, vaid küsimus, kas Kolmanda isiku pakkumuse maksumus on alapakkumuse kahtlust tekitav ja kas Hankija pidanuks Kolmanda isiku pakkumust selles valguses kontrollima. RHS § 115 lg 1 kohaldamist puudutavas vaidluses kuuluvad tõendamiseseme hulka asjaolud, mis peaksid nende esmasel vaatlusel tekitama hankijal alapakkumuse kahtluse.

20. RHS ei sätesta, millal peab hankija kahtlustama, et pakkumuse maksumus võib olla põhjendamatult madal. Riigikohtu halduskolleegiumi otsusest asjas nr 3-3-1-50-1, p 23, nähtuvalt peab hankijal tekkima alapakkumuse kahtlus juhul, kui pakkumuse maksumuse ja hankelepingu väärtuse vahe on silmatorkavalt erinev.

21. Euroopa Kohus on kohtuasjas T-392/15, p 88, asunud seisukohale, et esimeses etapis (kahtluse tekkimiseks) peab hankija vaid kindlaks tegema, kas esitatud pakkumused sisaldavad mõnda näitajat, mis tekitab kahtlusi, et need võivad olla põhjendamatult madala maksumusega, mis on nii eelkõige juhul, kui pakutud hind on märkimisväärselt madalam kui teistes esitatud pakkumustes või tavapärane turuhind. Kui esitatud pakkumused ei sisalda mõnda sellist näitajat ning ei tundu seega olevat põhjendamatult madala maksumusega, võib hankija jätkata pakkumuste hindamist ja eduka pakkuja väljaselgitamise menetlust. Viidatud Euroopa Kohtu otsuses on kohus muuhulgas selgitanud, et hankijal peab tekkima kahtlus, et pakkumuse maksumus on põhjendamatult madal siis, kui pakutud hind on märkimisväärselt madalam kui teistes esitatud pakkumustes või kui on tavapärane turuhind. Selleks, mida tuleb lugeda pakkumuse maksumuse märkimisväärseks erinevuseks, ei eksisteeri vaidlustuskomisjoni ja kohtute praktikas mingit üldkohalduvat ja arvuliselt fikseeritud lävendit vaid see sõltub igal üksikul juhul konkreetsetest asjaoludest.

22. Nagu eespool juba märgitud, esitati Osas 3 ainult kaks pakkumust – Vaidlustaja pakkumus maksumusega 261 180 eurot ja Kolmanda isiku pakkumus maksumusega 152 770 eurot. Vaidlustaja hinnangul pidi Hankijas tekitama kahtlust, et Kolmanda isiku pakkumus on põhjendamatult madala maksumusega eelkõige see, et Kolmanda isiku pakkumuse maksumus on Vaidlustaja pakkumuse maksumusest oluliselt (ca 41,51%) madalam.

23. Vaidlustuskomisjon jääb varem korduvalt esitatud seisukoha juurde, et menetluses, kus on vastavaks tunnistatud ainult kaks pakkumust, ei ole ka märkimisväärse hinnavahe puhul alust arvata, et just kallim pakkumus kajastab hinda õigesti ning madalama maksumuse puhul tuleks eeldada, et tegemist on põhjendamatult madala maksumusega. Kaks pakkumust ei ole piisavalt representatiivne valim, tegemaks järeldust selle kohta, millises suurusjärgus hinnad on „tavalised“ ja ilmselt turuhinda kajastavad ning millised on „anomaalselt madalad“ ja kahtlust äratavad. Ainult kahe pakkumuse korral neist ühe maksumuse põhjendatusele esmahinnangu andmine teise pakkumuse maksumuse valguses tähendab, et selle teise pakkumuse maksumus loetakse automaatselt „õigeks“ või turuhinda näitavaks. Selleks aga puudub igasugune põhjendus. Pakkujad tegutsevad konkurentsituatsioonis, teiste pakkujate pakutud hinnad on neile teadmata kuni pakkumuste avamiseni ning iga pakkuja hinnastab oma pakkumuse lähtuvalt temale iseloomulikest asjaoludest (varasem kogemus, teadmised, personali kompetents, kokkulepped koostööpartneritega jne). Sellest tuleneb juba olemuslikult, et ühe pakkumuse maksumust ei saa vaikimisi pidada „õigeks“ või „mõistlikuks“ ning sellest erinevat maksumust „kahtlaseks“ või „vääraks“.

Seega leiab vaidlustuskomisjon, et asjaolust, et Kolmanda isiku pakkumus on Vaidlustaja

pakkumuse maksumusest ca 41,51% madalam, ei saa teha järeldust, et see oleks põhjendamatult madala maksumusega.

24. Ükski menetlusosaline ei ole väitnud, et seadmetel, mida pakkujatel tuli Osas 3 pakkuda, oleks Eesti tavapärane turuhind. Seega ei ole võimalik kontrollida, kas Kolmanda isiku pakkumuse maksumus võib olla oluliselt madalam kui on tavapärane turuhind.

25. Hankija on Osas 3 määranud riigihanke eeldatavaks maksumuseks 300 000 eurot. Kolmanda isiku pakkumuse maksumus on eeldatavast maksumusest odavam ca 49,08%. Hankija selgitas vaidlustusmenetluses, et Osa 3 eeldatav maksumus on määratud eelmise, 2020-2021 läbi viidud riigihanke (viitenumber 224620) tulemusena sõlmitud raamlepingu põhjal, Vaidlustaja pakutud maksumuse alusel, kes oli ainus Hankija vajadustele vastavate seadmete pakkuja turul, ehk sisuliselt monopoolses seisundis. Seega peab Hankija arusaadavaks, et Kolmanda isiku, kui uue pakkuja tulekuga langes pakkumuste maksumus allapoole eeldatavat maksumust.

Vaidlustuskomisjon nõustub Hankija seisukohaga, märkides ka seda, et kehtiv RHS ei seo pakkumuse maksumuse põhjendatuse kontrollimist riigihanke eeldatava maksumusega ning sellele ei viita ka praegune kohtupraktika.

26. Vaidlustuskomisjon ei nõustu Vaidlustaja seisukohaga, et Hankija on alustanud kontrolli Kolmanda isiku pakkumuse maksumuse põhjendatuse üle, esitades OSAÜHINGULE HANSA MEDICAL 21.01.2025 küsimuse pakkumuse maksumuse kohta, millest tulenevalt oli tal ka sisuline kontrollikohustus (RKHKo nr 3-19-1825, p 15).

Vaidlustuskomisjoni arvates ei viita Hankija 21.01.2025 küsimus⁵ kuidagi sellele, et Hankija peaks Kolmanda isiku pakkumust põhjendamatult madalaks, vaid küsimus puudutab pakkumuse vastavust. Hankija ei ole küsinud Kolmandalt isikult selgitust pakkumuse maksumuse kohta ning Kolmas isik ei ole seda oma 21.01.2025 vastuses ka andnud.

27. Hankemenetluses on Hankija koostanud Osas 3 põhjaliku Excel tabeli⁶, mille alusel analüüsis Vaidlustaja ja Kolmanda isiku pakkumuste maksumust detailselt omavahel ning võrreldes eeldatava maksumusega. Hankija väitel ei tekkinud tal ka selle võrdluse tulemusel siseveendumust ning põhjendatud kahtlust, et Kolmanda isiku pakkumuse maksumus oleks põhjendamatult madal.

28. Eeltoodust lähtudes leiab vaidlustuskomisjon, et Hankijal ei tekkinud kahtlust, et Kolmanda isiku pakkumuse maksumus Osas 3 on põhjendamatult madal ning ühestki vaidlustusmenetluses välja toodud asjaolust ei nähtu, et Hankijal oleks pidanud selline kahtlus tekkima. Seega on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Hankija otsus tunnistada Osas 3 edukaks Kolmanda isiku pakkumus on õiguspärane ning puudub alus selle otsuse kehtetuks tunnistamiseks.

Vaidlustusmenetluse kulud

29. Lähtudes sellest, et vaidlustus jääb RHS § 197 lg 1 p-i 4 alusel rahuldamata, kuuluvad vaidlustusmenetluse kulude osas kohaldamisele RHS § 198 lg-d 3 ja 8.

29.1. Hankija ei ole esitanud taotlust lepingulise esindaja kulude väljamõistmiseks.

29.2. Kolmas isik osales vaidlustusmenetluses Hankija poolel, mistõttu on tal õigus kulude hüvitamisele Hankijaga samade reeglite alusel.

Kolmas isik on esitanud tähtaegselt taotlused oma lepinguliste esindajate kulude väljamõistmiseks kogusummas 4484,5 eurot (ilma käibemaksuta) 15,2 tunni õigusabi osutamise eest, keskmise tunnihinnaga 295,03 eurot.

Vaidlustuskomisjon leiab, et asja keerukust ja materjalide mahukust silmas pidades on Kolmanda isiku lepinguliste esindajate kulud põhjendamatult suured. Vaidlustusasi ei ole harilikust mahukam ega keerukam. Vaidlustuskomisjoni hinnangul on vajalikud ja

---

⁵ Vt Sõnumi ID 923837.

⁶ Hankija hinnangul sisaldab nii Vaidlustaja kui Kolmanda isiku ärisaladust.

põhjendatud Kolmanda isiku lepinguliste esindajate kulud 10 töötunni ulatuses, seega 2950,3 eurot (käibemaksuta), mis tuleb Vaidlustajalt välja mõista.

29.3. Vaidlustaja kulud vaidlustusmenetluses jäävad Vaidlustaja kanda.

Taivo Kivistik
(allkirjastatud digitaalselt)